

ՔՐԱԿՆԵՐԿՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլի. Առանձին համարները 7 կոպեկով. Թիֆլիսում գրվում են միմյան խոսքեր և արձագանքներ. Բերլինում գրվում են միմյան խոսքեր և արձագանքներ. Մեր հասցեն. Тифлисс. Редакция «Маска». կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Կարգադրությունը բաց է առևտրական 10-2 ժամ (բացի կիրակի և տոն օրերից) Գաղափարախօսությունը ընդունվում է ամեն լիցուով. Գաղափարախօսությունների համար վճարվում են իրազեանչիլ բառին 2 կոպեկ.

Հ Ի Մ Ն Ա Յ Ի Ր Գ Ր Ի Գ ՈՐ Ա Ր Ծ Ր ՈՒ Ն Ի

ԲՈՎԱՆԵՐԿՈՒԹԻՒՆ Ժամանակակից ուսանողությունը. Չափ ու սահման չը կայ. — Ներքին Տեսուչություն. Թիֆլիսի քաղաքական թիֆլիսյան ինքնակառավարման մարման քաղաքական խորհուրդի ձևափոխումը. Ժողովրդական տուն Մեջլիսում. Նամակ Մոսկովայից. Կարգի լուսերը. — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Հանրապետիկ հայերի կողմից Տեղական ինքնակառավարման կազմակերպումը. Թիֆլիսի քաղաքական խորհուրդի հարցերի քննարկումը. — ՀԵՌՈՒՄՆԵՐ. — ԲՈՐՍՄԱ. — ԹԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Մաքի գյուղական կուլի.

Ինչ որ ամենակարգի, քան անօրինակ, այն օրից, երբ հասարակությունը ուսանողությունն անուան հետ կապում էր կենսական անհատականության, ամենայնհատկաները և անհատականությունը, երբ ուսանողությունը համարվում էր բարձր դասակարգը, իրենց անհատականությունը մի մարմին, որ կապված է զբոսայգի, մարզերի, առևտրային ղեկավարության հասարակությունն բարոյական կազմակերպությունն մեջ:

Ինչ որ ամենակարգի, քան անօրինակ, այն օրից, երբ ուսանողությունը հաշտվում էր իրեն ժողովրդի ապագայ յոյսը, նրա ապագան և լուսատու ջաճը, երբ կենսական մեջ երևացած շատ կիսանություն, դժուարին խնդիրների ապագայ լուծումը սպասում էին ուսանողությունից:

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՄՏՔԻ ԳՈՅՈՒԹԱՆ ԿՈՒԻՐ

Գյուղական կախիկ միայն նիթական աշխարհում, անասնական և գործարանական կենսության չէ երևան դալիս, այլ և մտաբանական ու բարոյական աշխարհում: Աննիթական միտքը, մարդկային բանականությունն այդ արտաշնորհությունը նորագույն գոյության կուլի է մղում՝ ապրելու և զարգանալու համար՝ ինչպես իւրաքանչիւր անասն հասարակությունն մեջ, ինչպես ամեն մի արարած բնությունն մեջ: Նրան անդադար նեղում, հալածում են նախնիների մտքերն ու աշխարհայեցողությունները, որոնք մի անգամ արդեն բուն դրած և արմատացած լինելով հասարակության մեջ՝ չեն կարող անտարբեր մնալ օր և է նոր մտքի վերաբերությունը, որ դալիս է նրանց տեղահան անելու և նրանց սեղ թագաւորելու:

Իրեն, նրա կարծիքով, փնտախար իրենց անհատականությունը, կամ առաջադիմական մամուլի կողմից իբրև պահպանողական և բռնաբարձ անհատականություն և ուղղությունն ակնհայտ է, նա մեղադրվում է իբրև ոչ մի սկզբունք և ուղղություն չունեցող, իբրև զուրկ որ և է համոզմունքից և գաղափարական կենսաբանից, իբրև պղծասեր, պարծենկոտ և հեռամտ միայն փայլուն և ապահով դիրք ու կացություն ստեղծելու:

Ուսաց «Неделя» շաբաթաթերթի մի ամիսական մեղադրական կետերը, հեռուեց աննախնի պատկերն է նկատում. «Ներկայագրություն արտաքին փայլի առաջ» արբեցողություն և շուշույթություն և իբրև զրանց հեռուեց, փողոցային ըսականություններ, կուլիս վերաբերություն դեպի գիտությունը, անհայտ հարստանալու ինչ միջոցով և լինի, և ի լուսնն այդ բոլորի, բացակայություն սիրույ դեպի հայրենիքը, սիրույ դեպի անհաղթելիչը, — ահա ժամանակակից մատող սերնդի և ուսանողությունն նկարագրելը:

Ցարախոս չը կայ, որ այդ մեղադրանքները խիստ ծանր են և համարձակ չափազանց կը լինել և վերին աստիճանի աննախնիական ժողովրդի վիճակը, էթի նրա ապագայ յոյսը, մատող սերունդը այդպիսի հակախոսի կերպարանք ներկայացնելու և մենք արամադիր ենք կարծելու, որ այդ մեղադրանքները չափազանց բարձր են:

Սակայն, ինչպես ստում են, առանց կրքերի ծուխ չէ լինում որքան որ այդ մեղադրանքները չափազանց բարձր են, բայց մի փաստ անհերքելի է մնում. այն է, որ ժամանակակից ուսանողություն իրենց անհատական մանրացել են, նրա աշխարհայեցողությունն հորիզոնը այնքան նեղացել, որ առիթ են տալիս այդ տեսակ ծանր մեղադրանքների:

Ոչ որ չի հերքելի, որ ուսանողների մեծ մասը ուսանում և դիտություն հեռամտ են լինում միայն այն շահովից ինչքան հարկատու է դիպում ստանալու համար և այդ դիպումը նա ցանկանում է ձեռք բերել միայն պաշտոն և տեղ ստանալու, կարելի էր ստեղծելու նպատակով:

Ոչ որ չի հերքելի, որ ուսանողներն ևս իրտասարդ բժիշկները, իրաւարանները գա-

ւառնեը զնաւուց և այնտեղ գործելուց լուսաւորում և նախադասում են աւելի նեղված վիճակի մեջ ապրել մայրաքաղաքներում, քան ապահով դրուլիւն և ենեւալ գաւառներում:

Համայնարանական ուսումը այլ ևս խըթան չէ հանդիսանում միշտ և երիտասարդին նուրիլ իրան հասարակական գործունեութեան այնտեղ, որտեղ ամենից աւելի պէտք կայ, այն է բուն ժողովրդի մեջ: Մինչև անգամ նրանք, որոնք ուսումը աւարտելուց յետոյ, դեռ համայնարանական և գիտութեան գաղափարներ չարզեցութեան տակ, նուրիլ իրանց հասարակական և ժողովրդական գործունեութեան, մի երկու տարի անց են կայեւում գաւառներում: Համարում են այդ արդէն մարտիրոսութիւն, մեծ ծառայութիւն և աւսում են. «այժմ լծող ուրիշները զնան, մենք մեր պարտքը կատարեցինք»:

Մենք չենք պնդում, որ ամբողջ ուսանող երիտասարդութիւնը այդ տեսակ պատկեր է ներկայացնում. բացառութիւններ միշտ կան. իրեւանից, գիտութեան նուրիլիսով և գաղափարական կենսական ապրող ուսանողներ միշտ եղել են և կան. բայց տարբերութիւնն այն է, որ այդ պիսիները կան այժմ իբրև բացառութիւններ, այն ինչ առաջ այդպէս չեղողներն էին բացառութիւն կազմում:

Այժման ուսանողութեան միջին տիպը չէ հեռաքրքրվում ոչ գաղափարական շարժումների ոչ հասարակական, գիտական, փիլիսոփայական — փրացական խնդիրներով. բարձրագոյն ուսումը նա համարում է մի հանրապետություն, իբրև միջոց, իբրև պատահական մի որոշույթ նպատակին հասնելու, իբրև մի ստեղծող, որով պէտք է բարձրանայ անձնական բարեկեցութեան, տպահովութեան, փառքի և պատէր աստիճանների:

Որքան և տխրալի է ուսանողութեան այդ պատկերը, բայց նա իրողություն է: Իսկ թէ ինչ է դրա պատճառը, — այդ մասին մենք կաշխատենք խօսել մի առանձին յոգուածով:

այլ վառագար թշնամի, որ յանդգնում է վերականգնել անեղ, կործանել իր կենսերի սովորական ընթացքը, նոր ուղղութիւն, նոր կենսւք մտցնել, որին ինքը սովոր չէ և օտարոտի է համարում: Այստեղ սկսվում է կուլի. հին և նոր մտքեր մեջ, որ քանի գնում է՝ այնքան սաստկանում է՝ մինչև մէկի կամ միւսի պարտութիւնն ու ճահը:

Այս անողորմելի կուլի հին և նոր մտքերի մեջ յաճախ ալեկոծում է ամբողջ հասարակություններ, առաջացնում է նիթական և մտաբանական յեղափոխութիւններ: Շատ անգամ հին միտքը աշողում է լսեղել, սպանել տարին և իր յաղթանակը տունել: Բայց առօրեայ ժամանակաւոր է այդ յաղթանակը: Հինը, հինգ իր հին լինելովը՝ չունի ընդունակութիւն նոր սնունդ ստանալու, անելու և զարգանալու. իսկ նորը հինց արտոյայտութիւն է կենսանակութեան. նրան այսօր կը կարեք՝ վաղը նրա փոխարէն տասնեակ ընծիրները դուրս կը գան. դրանց էլ կուչանցեք — միւս օրն արդէն կը հարկաբար ապրիլի. նա կենսաբի բերածն է, նրան սպանել — նշանակում է կենսաբար սպանել, որ անհարկն է: Նա վաղ թէ ոչ դուրս կը վանէ հինը և ինքը նրա տեղը կը բռնէ: կը դեկալարէ կենսել երեւոյթները մինչև այն ժամանակ, երբ այդ կենսել հանգամանքներ կը փոփոխվին, ինքն էլ հնանալ կը սկսի, և նորագոյն մտքեր դուրս կը գան նրա դէմ գոյութեան կուլի մղելու, ինչպէս ինքն էր առաջ մղում իր նախորդի հետ...

ՉԱՔ ՈՒ ՍԱՀՄԱՆ ՉԸ ԿԱՑ

Չը բաւականանալով այն սպանութիւններով, աւարաւութիւններով և վայրենի յարձակումներով, որ բուրգ հրօսակները և աւաղակային խմբերը կատարում են թիւրքիայի սահմաններում, փոքր-Վախայի խորքերում, նրանք սկսել են արգէն անցնել սահմանը և մանկ նոյն իսկ կարսի նահանգը:

Քրդական յանդուգնութեան այլ ևս չափ ու սահման չը կայ: Առաջ այդ յանդուգնութիւնը տարածվում էր միմյան վասպուրականի ձորերի և Մուշի դաշտերի վրա, իսկ այժմ նա փորձ է փորձում դուրս գալ թիւրքաց սահմաններից և մուսը գործել այնտեղ, որտեղ ժողովրդի կենսել և բոլորի ապահովութեան համար կայ գորեղ ոյժ, հաստատ օրէնք:

Մրանից մի երկու ամիս առաջ քրդական հրօսակները վասպուրականից անցան դեպի սահմանազուլը և մոսն Սայմաստ թալանելով Սայմաստի վանքերը և անպաշտպան գիւղերը, համարված լինելով որ պարսից թոյլ իշխանութիւնը անկարող էր լինի իսկոյն և կէթ դէմ դուրս գալ և պաշտպանել իր ժողովուրդը և իր սահմանները:

Իսկ այժմ, այդ վայրենի, յանդուգանք, խաղաղ ժողովրդի աշխատանքով ապրող խմբերը այնքան երես առան, որ Պարսկաստանի սահմանների վրա յարձակվելուց յետոյ՝ փորձ են փորձում մտնելու նոյն իսկ կովկասի սահմանները, այն էլ օր ցերեկով և ամենահամարձակ դիտաւորութիւններով...

Սա մի պերճախօս, անհերքելի ապացոյց է, թէ ինչ հրեշուար կերպարանք է աւել քիւրդ ցեղերի յանդուգնութիւնը, որ այլ ևս ոչինչ չափ ու սահման չունի, որ այլ ևս ոչինչ բանից չէ վախենում...

Եւ զարմանալի է միթէ, որ այդ անհոգույ, վայրենի հրօսակների ձեռքից ազատվելու համար ժողովուրդը միայն մի երկ ունի թողնել հայրենիքը, փախել օտար երկիրներ:

Չարմանալի է միթէ, որ այդ երկիրում թագաւորում է միայն սովի ամայութիւն, գաղթականութիւն, սարսափ...

Մաքի այս անընդհատ կենսւք — ծնունդը, դարգացումն ու մահը նոյնպիսի շօշախիլ կերպով երևում է մարդկային պատմութեան մեջ, որչափ և հասարակությունների և ազգերի, նոյն իսկ գործարանական մարմինների կենսել պրօցեսի մեջ:

Մաքի այս անընդհատ կուլի, պարտությունն և յաղթությունն շատ շօշախիլ օրինակներ կան պատմութեան մեջ, որոնք մարդու կապչանքն է ինչ նա չընդունէ մաքի գործունեութեան պրօցեսը, որ վերը յիշեցինք: Քրիստոսի աստուածային նոր վարդապետութիւնը լսելով անսովոր ժողովուրդը նրան լսելադար կոչեց ասելով՝ շը և գոյ ի քեզ:

Փանի որ նոր վարդապետութեան հետևողները շատացան՝ այնքան նրա հակաուկիրողները խտացան շատ մեր օրէնքները քանդում է, մեր ժողովուրդը վրդովում է. նա մոլորեցուցել է — այսպէս մեղադրում էին Նրան, որ ամենքի բարբորութիւնն էր ցանկանում: Եւ խաչ հան, ի խաչ հան դրա աղաղակելով՝ խնդրեցին նրա ձայնը և խաչի վրա կախեցին: Բայց մեռնու նրա քարոզած միտքը: Երկրային վարդապետութեան կայծը արժարված էր արդէն մի քանի լուսամտ անհատների մեջ. նա հետզհետէ զօրացաւ, հալածանքների մեջ սոյժ առաւ, կազմակերպվեց. և մի քանի հարիւր տարի շնորհակալութեան լուսաւոր մեջ, և ամբողջ դարեր են անա, որ մարդկութիւնը երկրպագում է այն վարդապետին, որին ժամանակակիցները խաչեցին իբրև մոլորեցնողի:

ասնանի վրա գտնվող զեղերի վրա ունեցած իրաւասութեան առիթով: 1880 թ.ին քրտուղերը լուրջ բարբոթները առաջ բերին Պարսկաստանի և թիւրքիայի մէջ: Այդ առաջադրարդ զեղը անկախութիւն էր երազում: մինչև այդ ժամանակ նա, հետեւելով իր շահերին, իրան անուանում էր թիւրք կամ պարսիկ, բայց այդ ժամանակի դրբված շէյխ իրազուլլահինը, նա ղէնքը ձեռքին ոտը կոխեց Պարսկաստանի հողը: իրազուլլահին մի քանի անգամ ջարդեց պարսկական զորքը և անպատճառ կանոններ թափեց: եթէ նա չը վախճար ուսաց զորքերի մտեհաւոր, որ խնդրել էր շահը կայսրից: Փոխանակ շտապակներու պատերազմական զործողութիւնները և ուսանելի առաջն առնելու, նա փախուստ տուց: «1884 թ.ին Պարսկաստանը, աւելի քան մի ուրիշ ժամանակ, Ռուսաստանի և Անգլիայի մերթման առարկայ դարձաւ, որոնցից իւրաքանչիւրը իր անձնական քաղաքականութեանն էր հետեւում: Յրանախան, որի անունը յարգանք է վայելում Շահի մօտ, այդ ժամանակից ձեռք բերեց անշահատէր մի պետութեան անուն և պարսից կառավարութիւնը նրան միշտ միջնորդ դատաւոր էր ընտրում, երբ զանազան վէճեր էին ծագում Անգլիայի և Ռուսաստանի մէջ:»

Մ Շ Ա Կ ի Հ Ե Ռ Ա Վ Ի Ի Ն Ե Ր

Հ Ե Ռ Ա Վ Ի Ի Ն Ե Ր Գ Ո Ր Ծ Ա Ր Ա Ն Ե Ր
 Մ Ո Ս Վ Ա Ա, 7 հոկտեմբերի: Մեծ Իշխանուհի Ելսաուա Ֆեդորովնա ճանապարհ ընկաւ Մոսկւայ-Բրեստեան երկաթուղով դիմաւորելու Հէստինեան Ալիսա պրինցուհուն՝ կրիմ զնայու հաւար: Սերբի և Պոլսէ Ալեքսանդրովիչ Մեծ Իշխանները ճանապարհ ընկան դէպի կրիմ:
 Գ Ա Ր Մ Շ Ս Ա Ս, 7 հոկտեմբերի: Ալիսա պրինցուհին ճանապարհ է ընկում Բերլինով և վարչաւայով դէպի Լիւպաւիա:
 Պ Ե Տ Ե Ր Ռ Ռ Բ, 7 հոկտեմբերի: Երկուշաբթի, հոկտեմբերի 10-ին, Լիւպաւիայում սպասում են Հէստինեան Ալիսա պրինցուհուն զարուս: Մեծ Իշխանուհի Սիլիանովնա Ֆեդորովնա կը հանդիպի բարձր հարսնացուին Ալեքսանդրովի կայսրանուհի, որոնցից կերթան կրիմ:
 Պ Ե Տ Ե Ր Ռ Ռ Բ, 8 հոկտեմբերի: Բիւլլովն հոկտեմբերի 7-ին Երեկոյեան 10 ժամին Հոկտեմբերի 6-ի զիշերը համարեա անքուն անցաւ: Առաւօտը թագուտը, քնչազն միշտ, վերիցաւ ընդհանուր թուրուիւնը և սրի զործունէութիւնը նոյն դրութեան մէջ է: աստերի ուսչկը, որ վերջին ժամանակներն երեաց, մի փոքր աւելացաւ: Ընդհանրապէս դրութիւնը նոյնն է:
 Պ Ե Տ Ե Ր Ռ Ռ Բ, 8 հոկտեմբերի: Պաշտօնապէս Բիւլլովն հոկտեմբերի 8-ին, երեկոյեան 8 ժամ 40 րոպէին: Անցած օրերը թագուտը կայսրը մի փոքր ընտ էր: Վեր էր կենում օրվայ ընթացքում: Այժմիկ և սրտի զործունէութեան դրութիւնը նոյնն է: աստերի ուսչկը չէ աւելանում:
 Բ Ե Ր Ա Վ Ի Ի Ն Ե Ր, 8 հոկտեմբերի: Երեկ, մօտ երեկոյեան 11 ժամին, Հէստինեան Ալիսա պրինցուհին, ուղեցութեան իր ջրով է Մեծ Իշխանուհի Սիլիանովնայի հետ միասին դէպի Սիմֆեօքսով և այնտեղից կառքով Լիւպաւիա: կայսրանուհի ճանապարհ էին զգում պրինցուհուն կայսրը և պրինց չէին բերին:
 Պ Ա Ր Վ, 8 հոկտեմբերի: Մեծ Իշխան Ալեքսի Ալեքսանդրովիչ ուղեորից Ռուսաստան:
 Ս Ի Մ Ֆ Ե Ր Ո Ւ Ո, 8 հոկտեմբերի: Այսօր Սերբի և Պոլսէ Ալեքսանդրովիչ Մեծ Իշխանները ուղեւորվեցին Լիւպաւիա:
 Տ Ա Շ Վ Ե Ն Տ, 8 հոկտեմբերի: Երկրագործութեան միտարը ճանապարհ ընկաւ դէպի Ռուսաստան:
 Պ Ե Տ Ե Ր Ռ Ռ Բ, 9 հոկտեմբերի: Հէստինեան Ալիսա պրինցուհին գնում է Մեծ Իշխանուհի Սիլիանովնայի հետ միասին դէպի Սիմֆեօքսով և այնտեղից կառքով Լիւպաւիա, ուր նրա զարը ենթադրուում է երկուշաբթի, երեկոյեան 6 ժամին:
 Պ Ե Տ Ե Ր Ռ Ռ Բ, 9 հոկտեմբերի: Պաշտօնապէս Բիւլլովն հոկտեմբերի 9-ին, երեկոյեան 8 ժամ 50 րոպէին: Անցած օրերը թագուտը կայսրը ընտ էր մի փոքր աւելի, վեր էր կենում սովորական ժամանակը: ախորժակը և ինքնազգայութիւնը մի փոքր աւելի լաւ է: մնացածներում փոփոխութիւն չը կայ:
 Ա. Պ Ե Տ Ե Ր Ռ Ռ Բ Ի Բ Ո Ր Ա Վ
 Հոկտեմբերի 7-ին
 Լժնոյնի վրա 10 ֆունտ արծեւ . . . 93 ր. — կ.
 Բերլինի վրա 100 մարկ . . . 45 ր. 62 >
 Պարիզի վրա 100 ֆրանկ . . . 36 > 90 >
 Ռսկի . . . արծեւ . . . 7 > 51 >
 Մարսայի կուպոններ . . . 150 > — >
 Արծաթ — — — — — >
 Օրթոպեդի զիւսիս 5 > 7 >
 ԵՊՊ. բանկի 5% տօս 1 շրջանի . . . — — — — — >
 — — — — — 2-րդ . . . — — — — — >
 — — — — — 3-րդ . . . — — — — — >

4% պետական ընտա. 93 > 50 >
 5% ռուսաց ընտա 1884 թ. 161 > — >
 4 1/2 ռուսաց փոխառութիւն 101 > 25 >
 Արեւելեան 5% փոխառ. 1-ին շրջ. — — — — — >
 — — — — — 2-րդ — — — — — >
 — — — — — 3-րդ — — — — — >
 — — — — — 4-րդ — — — — — >
 Երբեքին 5% առաջին փոխառութ. 237 > 50 >
 — — — — — երկրորդ — — — — — 217 > — >
 Պետական երկաթուղային ընտա. 101 > 50 >
 4 1/2 ընտա — — — — — — — — — — — >
 4 1/2 անկախ փոխառութիւն 95 > 75 >
 5% գրաւ. թղթ. ազն. կայ. բանկի Ազն. կայ. Պետ. բանկի խաղաղութի. Գրաւ. թղթ. — — — — — 193 > — >
 4 1/2 1/2 փոխառ. գրու. հող. բանկի. — — — — — — — — — — — >
 4 1/2 1/2 գրաւական թղթեր կայուած. — — — — — — — — — — — >
 փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մտապ. . 152 > — >
 — — — — — թղթաղ. — — — — — — >
 Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերութեան օրվաքիաները. 100 5/8 > — >
 Մոսկուայի քաղաք. օրվաքիաներ. 100 5/8 > — >
 Օղէսայի 100 > 25 >
 Ռիֆիւի 99 > — >
 Գրաւ. թղթ. Ռիֆիւի կայ. բանկի. 100 > — >
 — — — — — Քուկայի 100 > — >
 Ա. Պետերբուրգի բորսայի արամադրութիւնը ամուր է:
 Խմբադիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԲԱԼԱՆՔԱՐ
 Հրատարակիչ՝ Մ. ՄԵԼԻՔԱՆԱՎԱՍԵՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Մ Ա Ս Ն Ա Ի Ո Ր Հ Ի Ի Ա Ն Դ Ա Ն Ո Ց

Բ. Ն Ա Վ Ա Ս Ա Ր Գ Ե Ա Ն Ի
 (Կուկիա, վորոնցովի արձանի հանդէպ)
 Հիւանդներին ընդունում են ամէն օր, բացի կրեդիտ օրերից:
 Ա Ռ Ա Վ Ի Ի Ն Ե Ր
 Բ. Ա. ՆԱԻԱՍԱՐԳԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբու- ժութեան, սիֆիլիս և վնասարկան հիւանդու- թիւններ:
 Գ. Գ. ՉԻՎՈՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի և ներք- դային հ.
 Կ. Գ. ԲՈՒՒԿՈՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երե- խանների և կանանց հ.
 Կին-բժշկ ՏՈՒՐՈՎԻՉ—11—12 ժ. կանանց հ.
 Ի. Ֆ. ՊՐՕՏԱՍԵՎԻՉ—11—1 ժ. ականջի, կտ- կորդի, թիւ և կրծքի հ.
 Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1 1/2 ներքին և երե- խայց հ.
 Ե Ր Ե Կ Ո Ւ Ն Ե Ր
 Ա. Գ. ԳՈՒՐԿՈ—6—7 ժ. սիֆիլիսի, մէղի և սեռական օրգանների հ.
 Բ. Ա. ՆԱԻԱՍԱՐԳԵԱՆ—7—7 1/2 ժ. Ի. Ֆ. ՅՐԱՆՅԻՌԻՍ—7—7 1/2 ականջի, կտկորդի, թիւ և ներքային հ. երկուշաբթի, չորեքշաբ- թի և ուրբաթ:
 Ա. Գ. ԳՈՒՐԿՈ ջերմական և խոչորացուցական հետաքոտութիւններ է անում մէղի, խլի, ա- րեան, կաթի և այլն:
 Վճար 50 կ.: Համախորհրդի (Կոնսիլիումի) 7 օրվաքիայի համար առանձին: Հիւանդանոցումը ընդունվում են և ԳԻՇԵՐՈՒԿ ՀԻԻԱՆԴԱՆԵՐ:
 Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝ Բժշկապետ ՆԱԻԱՍԱՐԳԵԱՆ: (№ 72)

Հարկաւոր է մի ՈՒՍՈՒՑԻՉ և ՈՒ- ՍՈՒՑՉՈՒՀԻ առևաց լիւրժի, ցէն զա- ւորներ, հայ-կաթօրիկաց ուսումնարան- ների համար: Յանկալի է, որ նրանք լինեն այր և կին, կամ ջար և եղբայր: Օրական իւրաքանչիւրը հինգ ժամ պարապմունքով հայերէնից և ուսուցիչից, տարեկան եր- կուսին՝ եօթը հարիւր րուբլի և բնակա- րան:
 Գլխիկ հեռադրով. Արտինք. Տյաչեն- նիք Չուխաչյու. (№ 116) 1—3

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՅԱ- ՄԱՌՈՐՆԵՐԻ ԽՈՒՄԲԸ, պատրաստելով Մեծ ԵՒ ՍԻԶԱԿ տեսակ, ի վաճառ է հանված, մէ Ե Ր 3 ՐՈՒՐԼՈՎ հատը, միջակը 1 ր. 50 կոպէկով: Գնել ցանկացողները թող բարեհաճին դիմել՝ ԹԻՖԼԻՍ, Արտեմ Ա- տուաճատուրեան Արարատեանցին, ԳրիծօՅ- ժօւեայա ղ. Ք. № 40:
 Գաւառներից ուղղորդներին յարմար է ու- ղարկել առանց կարծոնի, ճանապարհահախ- արի թիւթեութեան համար, մի և նոյն գը- ներով:
 Լուսանկար՝ Սմբատեանց (№ 115) 3—3

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՐ
 «ՍՄԲԱՏ ՇԱՀԱԶԻԶԵԱՆԻ ԵՐԵՄՆԱՄԵԱՅ ՅՈՒԵԼԵԱՆՆԸ»
 ԳԻՐԸ
 Յ Ո Ր Ե Լ Ե ա Ր Ի Ե ր Կ ու ա տ Կ Ե Ր Ո Վ:
 Խմբադրեց Ա. Ծատուրեան, հրատարակ. Յ. Տեր-Յակոբեանի
 Գ ի ն ն է մ է կ ր ու Ե Ր Լ ի:
 Վաճառվում է յօդուս ապագայ «Շահազիզեան զրականական Փօնդի»: Յանկացողները դիմում են հրատարակչին՝ Москва, Верхние Торговые Ряды, контора И. Н. Теръ-Акопова, №№ 222—223, կամ Баку, контора И. Н. Теръ-Акопова. (№ 116) 2—5

Հ Ե Ռ Ա Վ Ի Ս Ո Ւ № 104 Հ Ե Ռ Ա Վ Ի Ս Ո Ւ № 104
Մ. Բ. Ս Ա Փ Ա Ր Ե Ա Ն Ի
ԵՒՍԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ
 օրը, բացի բազմաթիւ բարձր շքանշանների, արժանացած է նաև ներկայ 1894 թ.ին ՈՍԿԵ ՄԵԳԱԼԻ—ԱՆՍՈՎԵՐԿԵՆԻ, և ԲԱՐՁՐ ՊԱՏԻՒՌՈՐ ՊԱՐԳԵԻՆԵՐԻ—ԼԻՍՆԻ ցու- ցահանդէսներում
 Առաջարկում է նոր պատրաստած
 Ը Ն Տ Ի Ր Պ Ա Պ Ի Ր Օ Ս Ն Ե Ր
 «Капризъ». 25 հատը 15 կոպ.
 «Рекомендаціонныя» 10 հատը 5 կոպ.
 «Театральныя». 10 հատը 3 կոպ.
 «Флора».
 «Экономныя»
 Կարելի է առնել զործարանից և իսկական ծխախոտավաճառների մօտ:
 Ուղարկելու ծախսը զործարանի վրա է: (№ 104) 0—4

Դ Պ Ր Ո Ց
Օ Ր Ի Ո Ր Դ Մ Ի Ա Ս Լ Ա Մ Ա Ջ Ե Ա Ն Ի
 (Աւարտած կանանց բարձրագոյն կուրսերում)
 Մօլդակ, Նագորնայա փողոց, Բախչէվկայի փողոցի անկիւնում, տուն Շամխա- րովի № 25.
 Կովկասեան ուսումնարանական շրջանի պ. Հոգաբարձուի թոյլատրութեամբ, այս տարվայ սեսյունների 15-ից բացվում է 3-րդ կարգի մասնաւոր դպրոց: Գլխոյն ըն- դունվում են երկու սեռի պատանոց մասնակիք՝ նրանց պատրաստելու կառավարչակոն միջնակարգ դպրոցները մասնաւ. համար:
 (№ 105) 7—10

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ
Ս Ա Մ Ո Ւ Է Լ Շ Ա Հ Պ Ա Ր Ո Ն Ե Ա Ն
 Ը Ն Դ Ո Ւ Ն Ո Ւ Մ Ե Հ Ի Ի Ա Ն Դ Ն Ե Ր
 Մանկարարական և կանանց հիւանդութիւններով:
 Հասցէն՝ Նագորնայա և Բախչէվկայա փողոցների անկիւն, № 13, տուն Շամ- քարովի: (№ 114) 2—5

ՄԻՋՈՑ ԽԱՐԲՈՒԹԻ

ՕԼՖԱԿՏՕՐԻՈՒՄ ՆՈՒԼԻՆ
 Բժշկական դեղատանից թոյլա- տրված
ՕԼՖԱԿՏՕՐԻՈՒՄ ՆՈՒԼԻՆ
 Մ. Լ. ԺԻՐՄՈՒՆՍԿՈՒ
 Ծախվում է 40 կոպէկով
 Գեղադր ծական Ապրանքների վաճառման կովկասեան ընկերութեան մէջ Ռիֆիւ- սում:
 № 128 (91 թ.) 35—40

«Մշակ» ընթերցողներին յայտնի է, որ Օրդուբաթի մօտ գտնվող ԿԱՐՃԵԱՆ ԳԻՒԳԻ վրա յարձակվեց Նաբի աւազակապետի խուճը ծագեալ կերպով, և կողպեաց շատ տներ, զրանց հետ միասին և հայոց եկեղեցին: Եկեղեցին այժմ շատ ցաւալի դը- րութեան մէջ է գտնվում:—սրբազան անթիւներից և զընտանիքից և ոչ մէկը չը կայ- պատարազ անկու կամ ժամ ասելու ոչ մի հնարաւորութիւն չէ մնացել: Հրաւիրում ենք բարեգործ մարդկանց ուշադրութիւնը այդ եկեղեցու վրա և մանաւանդ այն մարդ- կանց, որոնք ծնվել են այնտեղ և մկրտվել են հէնց նոյն եկեղեցում: Գովելի կը լինէր, եթէ բարերար անձինք բարեհաճէին նուիրել ս կ ի, շուքի, ժամաշապիկ և այլ եկեղեցական իրեր: Այլապիսիների յիշատակը յախտեան կը մնայ թէ եկեղեցում և թէ խնդր գիւղաշրջոց սրտում:
 Նուէրներից կարելի է ուղարկել նոյն իսկ հասարակութեան հասցէով. Չրեշ Օրդубաթ Ե Կարչեանց.
 3—3 (№ 108) Գերասան Մ. Աղայեանց

НЪМЕЦКАЯ ГОСТИНИЦА
 HOTEL NIEMIECKI, «ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԻՐԱՆՈՑ» գտնվում է Վ Ա Ր Շ Վ Ա Ա- ՅՈՒՄ, քաղաքի կենտրոնում, նորից վերաշինված, ունի 90 կահաւորված նոսրեր, որոնց սարք ու կարգը ամենալաւ արտասահմանեան հիւանդանոցների սենականերին է նման: Նոսրերն ունեն 50 կոպէկից մինչև 3 րուբլի օրական, անկողնով և ծառայով: Հիւանդանոցում կայ ընթերցարան-գրադարան, որտեղ ստացվում են հայերէն «Մշակ» և «Նոր-Գար» լրագիրները, հիւերին համար անվարձ: կայ բնտարան, տեղիքոն, բազմա- ղէնների խանութ, բարիներ:
 Հիւանդի կառքերը գտնվում են բոլոր երկաթուղային կայարաններում:
 (№ 21) 101—130 (2)